

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 11.08.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 23.08.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 91.54 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.01>

УДК 811.111'42:821.111-70

ПЕРЕКЛАД АВТОРСЬКИХ ПОРІВНЯНЬ В ТВОРАХ П. Г. ВУДХАУЗА

Анжела Євгенівна Болдырева (м. Одеса, Україна)

annelina_2207@mail.ru

кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

(Міністерство освіти і науки України)

65058, м. Одеса, вул. Французький бульвар 24/26

У запропонованій статті розглядається такий стилістичний засіб створення виразності у художньому тексті як порівняння, а саме авторське образне порівняння, а також способи його перекладу. Тут описується структура порівнянь, розглядаються способи їх оформлення в англійській та російській мовах, встановлюються погляди дослідників на передачу образних порівнянь у мові перекладу, аналізується переклад авторських порівнянь, що містяться у фрагментах художнього тексту.

Ключові слова: *порівняння, авторське образне порівняння, об'єкт порівняння, суб'єкт порівняння, ознака порівняння, переклад, еквівалентність перекладу.*

TRANSLATION OF GENUINE SIMILES IN SHORT STORIES

BY P. G. WODEHOUSE

Anzhela Ye. Boldyreva (Odessa, Ukraine)

annelina_2207@mail.ru

PhD (Philology), associate professor of the Translation Department

Odessa I. I. Mechnikov National University

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

24/26 Frantsuzsky Boulevard, Odessa, Ukraine, 65058

The article deals with such a stylistic device and expressive means as a genuine simile. It reveals its structure, ways of its creation in English and Russian, focuses on ways of its rendering into a target language.

Key words: *simile, genuine figurative simile, simile object, simile subject, simile*

© Болдырева А. Є. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)

[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

basis, translation, translation equivalence.

ПЕРЕВОД АВТОРСКИХ СРАВНЕНИЙ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ
П. Г. ВУДХАУЗА

Анжела Евгеньевна Болдырева (г. Одесса, Украина)

annelina_2207@mail.ru

кандидат филологических наук, доцент кафедры теории и практики перевода
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова
(Министерство образования и науки Украины)
65058, г. Одесса, ул. Французский бульвар 24/26

Статья посвящена изучению такого стилистического средства создания выразительности в художественном тексте как сравнение, а именно авторское образное сравнение, а также способам его перевода. Тут описывается структура сравнений, рассматриваются способы его оформления в английском и русском языках, приводятся взгляды исследователей на проблему передачи авторских сравнений в языке перевода, анализируется перевод авторских сравнений, содержащихся во фрагментах художественного текста.

Ключевые слова: *сравнение, авторское образное сравнение, объект сравнения, субъект сравнения, признак сравнения, перевод, эквивалентность перевода.*

Вступ

Подвійність художнього перекладу як особливого виду перекладацької діяльності пов'язана, з одного боку, з вторинною, той, що відтворює, природою перекладу, а з іншого – з необхідністю утворювати в процесі перекладу тексти, що мають здатність безпосереднього естетичного впливу. Науковий аспект художнього перекладу складають знання самого широкого кола проблем, пов'язаних з самим поняттям художнього тексту, міри художності та межі між художнім та нехудожнім. Сюди ж треба включити й знання в області мов, культурних та літературних традицій, обізнаність про особисту й соціальну міру автора, якого перекладають, про психологію літературної творчості й інших важливих умов функціонування художнього тексту [5, с. 11]. Особливе положення художнього перекладу пов'язане зі специфікою перекладного матеріалу. На думку В. Н. Комісарова, твори художньої літератури протиставлені всім іншим мовленнєвим творам завдяки тому, що для всіх них домінантною є одна з

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] *annelina_2207@mail.ru*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

комунікативних функцій, а саме художньо-естетична або поетична. «Художнім перекладом називається вид перекладацької діяльності, основна задача якого полягає у витворі в перекладній мові мовленнєвого твору, здатного зробити художньо-естетичний вплив на мові перекладу» [8, с. 120]. Одно з найвизначніших досягнень суспільної сутності мови, що надає змогу з більшою ефективністю й емоційно-експресивною достовірністю передати задум й своє відношення до зображуваного – це художній образ. Відбір необхідних слів зі строгою нормативною семантикою та їх поєднання одне з одним за законами граматичного строю мови, на якій створюється твір, робить образ конкретним, відсікаючи нецілеспрямовані асоціації, що уводять в бік від задуму. Образ отримує тверду смислову базу в значеннях слів, але він не представляє собою суму їх значень, як у науковому тексті, що є додатковим повідомленням у контексті, він пов'язується з іншими образами, що у своїй сукупності уявляють собою систему образних засобів. Будь-який текст художнього твору супроводжується художніми образними засобами, що є прикрасою його ваг, його естетичним, етичним та нормативно-мовним визначенням важливості, доцільності та історичної цінності. Саме дослідженню одного з таких художніх образних засобів – порівнянню – присвячена наша стаття.

Актуальність даного дослідження обґрунтовується необхідністю виробки загальних стратегій перекладу образних порівнянь. Окрім вивчення природи порівнянь в межах однієї мови в теперішній час все більш актуальними стають зіставно-стилістичні та перекладацькі дослідження у руслі даної проблематики. Крім того актуальними залишаються питання перекладу фразеології, адже серед образних порівнянь велику частину займають компаративні фразеологічні одиниці (КФО).

Огляд нових праць. Порівнянню як стилістичному прийому та засобу виразності, а також його перекладу присвячено низка праць відомих вітчизняних та зарубіжних дослідників таких, як І. В. Арнольд [1], І. Р. Гальперіна [2], Ж. А. Голікової [3], Л. В. Голоюх [4], Т. А. Казакової [5], В. І. Карабан та Дж. Мейса [6], Є. М. Коломейцевої та М. Н. Макеєвої [7], В. Н. Комісарова [8], В. А. Кухаренко [11], О. О. Селіванової [15], Е. В. Швед [10] тощо.

Об'єктом вивчення є порівняння в англomовному художньому тексті.

Предметом дослідження є вивчення та аналіз словотворчих моделей порівнянь, розгляд авторських образних порівнянь та встановлення основних способів перекладу цього стилістичного засобу з англійської на російську мову.

© Болдырева А. Е. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]
(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Основною метою роботи є вивчення особливостей функціонування образних порівнянь у художньому тексті та їх перекладу на російську мову.

Згідно з поставленою метою основними завданнями роботи є наступні:

- розглянути літературу з теми дослідження;
- дослідити лінгвістичну природу порівняння;
- встановити словотворчі моделі порівнянь в англійській та російській мовах;
- вивчити особливості перекладу образних порівнянь у художньому тексті;

У роботі використано такі методи: спостереження, методи компонентного та компаративного аналізу, метод суцільної вибірки, кількісний метод.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному вивченні образних порівнянь у структурному, семантичному відношенні, а також у визначенні та аналізі перекладацьких проблем для їх подальшого рішення.

Матеріалом дослідження послуговували оповідання відомого британського письменника ХХ століття П. Г. Вудхауза зі збірки “Carry on, Jeeves” (“Так тримати, Дживс!») та їх переклад на російську мову у виконанні І. Бернштейн, Ю. Жукової, І. Шевченко, І. Архангельської, Е. Новікової, В. Гусєва, В. Шапенко та В. Ланчикова. **Фактичний матеріал** дослідження становить 236 авторських образних порівнянь, що були обрані з художнього тексту методом суцільної вибірки.

Основний зміст

У сучасній лінгвістиці порівняння більшою мірою визначається як стилістичний прийом, фігура, що полягає в частковому уподібненню двох об’єктів дійсності [1; 2; 11; 14; 15]. У широкому сенсі порівняння як операція свідомості є основою метафори. Дослідник Е.В. Швед вважає, що «порівняння є початковою стадією, звідки у порядку градації випливають інші тропи, зокрема паралелізм, метафора, метонімія, синекдоха, гіпербола, літота» [10, с. 55]. Проте порівняння та метафора – це різні виразні засоби. Якщо в метафорі ознаки повністю переносяться з одного предмета на інший, то у порівнянні предмети тільки зближуються. Порівняння виявляє в них тільки загальну ознаку. Порівняння також відрізняється від метафори тим, що воно завжди має два компонента: предмет, що порівнюється, кваліфікується як суб’єкт порівняння, предмет, з яким порівнюється – як об’єкт порівняння [4, с. 3]. Ознака, на основі якої відбувається порівнювання предмета (суб’єкта) та образа (об’єкта), може бути присутньою у структурі порівняння чи бути імпліцитною.

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

Ознака чи їхня сукупність, на основі якої два різнорідні предмети створюють компаративне відношення, називається основою порівняння. Основа порівняння являє собою щось таке, що дозволяє здійснювати операцію ототожнювання між об'єктом та суб'єктом, тобто певна ознака повинна бути їх властивістю.

Крім двох обов'язкових компонентів (предмета або суб'єкта та образа або об'єкта) у структуру порівняння входить формальний компонент – слово-зв'язка. Присутність такого слова дозволяє побачити те, що два предмета, що порівнюються, лише певною мірою тотожні один одному. Вся структура порівняння служить для того, щоб підсилити чи підкреслити певну ознаку.

Способи оформлення порівняння в російській та англійській мовах більшою мірою співпадають. До них належать:

- основокладні (*богоподобный, дугообразный, star-like eyes*);
- лексичні (*похож, похожий, походит, подобно, подобный, наподобие, напоминает, аки; seem, resemble, remind; recollect, appear, similar to; a sort of, some kind of*);
- морфологічні (*мрачнее тучи, падают камнем, wasp-waisted*);
- синтаксичні (*звороти, що вводяться порівняльними сполучниками*): *как, будто, как будто; что, все равно, что; словно, точно; как, так (и)...*; *as, like, as ... as* тощо засоби, а також їхні різноманітні комбінації (*страшнее, чем смертный грех, faster than wind*) [11, с. 96; 14, с. 84].

Порівняння, що часто повторюється, стає сталим та частково втрачає свою експресивність. Більшість сталих порівнянь мають у своєму складі сполучник *as* чи парний сполучник *as ... as*. В цих випадках порівняння часто стає фразеологічним та фіксується у фразеологічних словниках.

Художній переклад має справу з художніми текстами, чия основна функція – створити емоційне та естетичне враження на читача. Їхня комунікативна цінність насамперед залежить від їхньої художньої якості, й головна мета перекладача – відтворити цю якість у мові перекладу, а не просто передати основний зміст твору.

Цю художню якість художнього твору складають різноманітні образні художні засоби, стилістичні прийоми, що використовуються письменником. Як вже було зазначено вище, образні порівняння є одним з таких засобів, чий переклад потребує від перекладача перш за все певних знань.

Само визначення художніх засобів починається зі слова. Проте виразником є не слово, а його використання, тобто процес його функціонування в тексті. При перекладі образних порівнянь основною метою перекладача є передача не самого

© Болдырева А. С. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

виразного засобу, а його функції, ефекту, що створює використання цього стилістичного прийому в тексті оригіналу.

Переклад порівнянь залежить в першу чергу від того, чи є воно сталим або живим, тобто загальномовним або авторським, індивідуальним. Якщо фігура застигла, то перекладач зосереджує свою увагу не на образі, яким можна знехтувати, а на темі, точці уподібнення, що явно виражені в порівнянні. У тому випадку, якщо фігура жива, або вона є тематичним образом або символом, її образ повинен бути збережений.

До основних проблем перекладу порівнянь (у тому числі й КФО) відносяться наступні:

1. Належність порівняння англійської та російської мов до різних стилістичних пластів лексики.
2. Національна специфіка образу (об'єкта) порівняння.
3. Різні асоціації, експресивність, оцінка, що містяться в образі порівняння.
4. Втрата фонетичних евфонічних засобів (переважно в компаративних фразеологічних одиницях).

Як вже було сказано, образ є однією з найважливіших характеристик образних порівнянь. Образні системи англійської та російської мов суттєво відрізняються одна від одної. Лише деякі образи співпадають в обох мовах, більшість же з них є характерними для однієї мови.

Найскладніше за все перекладати порівняння, що містять у себе національно-специфічний образ, який може бути 1) незнайомий перекладній культурі, або 2) інтерпретуватися інакше. Такі міжкультурні ускладнення потребують особливого розгляду й виробки спеціальної стратегії по подоланню складностей при перекладі. Якщо у склад порівняння входить реалія, перекладач обирає певну стратегію для вирішення проблеми перекладу (калькує образ, удається до описового перекладу або супроводжує реалію лінгвокультурологічним перекладацьким коментарем). Випадки, коли образи на рівні плану вираження співпадають, але мають різний оціночний та асоціативний потенціал, уявляють найзначніші складності, оскільки вони не ідентифікуються як проблемні.

Переклад вважається еквівалентним та адекватним, якщо перекладачу вдається зберегти не тільки фактичну, але й експресивну, емоційну, оцінну інформацію, тобто передати як денотативне, так й конотативне значення слова або виразу [9, с. 10].

Переклад образних порівнянь залежить від низки факторів, що визначає рішення перекладача у кожному конкретному випадку. При передачі порівняння

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

враховується його тип (стійке, авторське, перетворене автором мовне порівняння) та стилістичні характеристики (образність, оцінка, експресія). Умови та закономірності перекладу порівнянь на російську мову визначаються схожістю та розбіжністю 1) в структурі та принципі будови порівняння, 2) в емоційно-оцінних асоціаціях порівнянь в двох мовах, 3) в соціально-культурних перевагах використання. На переклад порівняння оказує вплив як вузький контекст (на рівні речення), так й більш широкий контекст (на рівні абзацу або навіть всього тексту твору).

В цілому структурна сторона не настільки специфічна, щоб творити припони для перекладу порівнянь з однієї мови на іншу. Для порівнянь російської та англійської мов притаманна варіативність структури, тобто, наприклад, англійське порівняння, створене лексичними засобами, може бути переданим у мові перекладу порівнянням, створеним морфологічними чи синтаксичними засобами тощо.

Таким чином, порівняння може бути перекладене на мову перекладу як порівнянням із збереженням його структури або з певними структурними змінами, як метафора чи метафоричний епітет (тобто імпліцитне порівняння), як просте (логічне) порівнювання. Образність оригінального порівняння може зберігатися, змінюватися або втрачатися. Образність також може ослаблюватися. Часто переклад порівнянь може супроводжуватися різноманітними перекладацькими трансформаціями. Інколи порівняння може передаватися описово, тобто з втратою структури, властивій порівнянню.

Якщо порівняння передається на мові перекладу саме порівнянням, то перекладач може використати наступні способи його перекладу:

1. використання КФО в мові перекладу;
2. калькування.

Перший спосіб використовується, якщо в мові перекладу є відповідна КФО, й перекладач воліє використати саме фразеологічний переклад, або коли вихідний образ не здатний викликати в читача тих асоціацій, які виникають в англійськомовного читача. В таких випадках образ порівняння може зберігатися чи змінюватися.

Калькування використовується тоді, коли образ порівняння зрозумілий носіям перекладної культури. Це стосується порівнянь, що містять у своєму складі терміни спорідненості, природні явища, міфологічні образи. Використання калькування виправдане тоді, коли інформація, що міститься в порівнянні, еквівалентна на семантичному, емоційному та стилістичному рівнях. Калькування може також бути вжитим, якщо, хоч в російській мові немає відповідного порівняння, кальковане порівняння органічно вписується в російський текст, не

© Болдырева А. С. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблеми переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

викликаючи відчуття неприйнятності. Такі випадки стосуються, перш за все, тих понять, які близькі та схожі в двох культурах [9, с. 11-13].

Отже, найбільш частотним способом перекладу порівнянь в досліджуваних оповіданнях на російську мову є використання калькивання (236 випадки – 57,1 %). Всі випадки застосування калькування виправдані, й хоч образність, створена порівняннями незвична, калькування органічно вписується в російський текст, не викликаючи відчуття неприпустимості.

... *he floated noiselessly through the doorway like a healing*

Zephyr (12, с. 6).

... *он, бесшумно вея, проник в комнату, подобно целительному*

Зефиру (13, с. 82).

У наведеному прикладі Дживс порівнюється із західним вітром, пестливим та легким. Основою порівняння є безшумність, що присутня і в англійському, і в російському тексті. Об'єкт порівняння – зефір, міфологічний образ, відомий обома культурам. Отже, бачимо, що калькування зберегло й образ, й стиль, й структуру оригінального порівняння. Єдиною різницею між англійським та російським порівнянням у даному випадку є засіб оформлення порівняння: в англійській мові це синтаксичний засіб (за допомогою порівняльного сполучника *like*), а в російській мові це лексичний засіб (за допомогою слова *подобно*).

Авторські порівняння, що базуються на національно-специфічному образі, також перекладені калькуванням.

... *he has a head like the dome of St. Paul's* [12, с. 161].

... *его голова походила на купол собора Святого Павла* [13, с. 273].

В даному прикладі ознака «розмір голови» перебільшується. Внаслідок цієї гіперболізації голова людини порівнюється з відомим собором Святого Павла, що розташовано у Лондоні. Засоби утворення порівняння в англійській та російській мовах різні – синтаксичний та лексичний способи оформлення порівняння відповідно. Проте образ порівняння кальковано. Незважаючи на те, що образ національно-специфічний, тобто належить до культури Великобританії, навіть неосвіченій людині неважко уявити собі розмір купола будь-якого собору й зрозуміти порівняння.

Часто при перекладі авторських образних порівнянь перекладачі удаються до деяких лексичних та граматичних трансформацій: конкретизації, генералізації, смислового розвитку та додавання. Причому ми не говоримо про трансформації, використання яких диктує сама мова перекладу, адже вони об'єктивні. Ми маємо на

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

увазі суб'єктивний фактор їх використання – особистість самого перекладача. Таких випадків не дуже багато, проте вони є і складають 5,3 %. Наприклад,

I charged in like a mustang [12, с. 16].

... *влетаю к себе, как молодой мустанг-иноходец* [13, с. 93].

В даному образному порівнянні головний герой оповідань П. Г. Вудхауза Берті Вустер, який має дуже гумористичне світосприйняття, порівнює себе з мустангом. Основа порівняння, що імпліцитна і в оригінальному тексті, і в перекладному, – це неймовірна швидкість. Перекладач вдало калькує порівняння в мові перекладу, зберігаючи його структуру та образ. Гумористичний ефект, створений цим порівнянням, посилюється завдяки використанню перекладацької трансформації додавання: додається прикметник *молодой* (Берті має на увазі себе) та іменник *иноходец*. Додавання останнього слова смислово неможливо, адже *иноходец* – це тренований, породистий кінь, а мустанги, як відомо, дикі коні. Таким чином, перекладач створює своєрідний мовний парадокс, що підтверджує неосвіченість Вустера й посилює гумористичний ефект.

Використання метафоричного епітету при перекладі порівняння обумовлене граматичними та/або лексичними трансформаціями, що відображають особливості побудови фрази в російській мові та продиктовані традицією.

... *but she side-stepped like a bantam-weight* [12, с. 11].

... *но она увернула с ловкостью боксера среднего веса* [13, с. 87].

Лексичне наповнення порівняння не змінюється: образ боксера середньої ваги зберігається, але англійське порівняння, що будується за звичайним для англійської мови принципом, тобто об'єкт та суб'єкт порівняння поєднуються між собою за допомогою порівняльного сполучника *like*, на російську мову передається епітетом *с ловкостью боксера среднего веса*. Крім того, перекладачка додала тут основу порівняння *с ловкостью*, відсутню в англійській мові, для полегшення сприйняття й розуміння даного імпліцитного порівняння російськомовним читачем.

Використання метафоричного епітету в російській мові замість порівняння диктується не тільки мовною традицією в номінації тих чи інших явищ дійсності, але й структурою речення. Якщо текст потребує більш лаконічної та економної передачі думки, в перекладі може з'явитися метафора чи метафоричний епітет.

У 28 випадках (6,8 %) при перекладі порівнянь на російську мову в перекладному тексті вони замінюються на метафори.

And the next moment I was in a laurel bush, feeling like the cross which marks the spot where the accident occurred [12, с. 210].

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

... и спустя мгновение я уже лежал распластавшись под кустами лавра, чувствуя себя тем самым крестиком, которым помечают место совершения преступления [13, с. 244].

Дуже цікавими є приклади передачі авторських порівнянь сталими в російській мові КФО. Образ порівняння також часто змінюється. Незважаючи на те, що при цьому втрачається індивідуальний стиль автора, всі КФО дуже образні та сприймаються природно російськовними читачами.

Rocky was holding on to the table as if it was his only friend [12, с. 113].

Роки вцепился в стол и держался за него как черт за грешную душу [13, с. 78].

Авторське порівняння, що насправді не дуже цікаве, перекладається на російську мову як адвербіальна КФО з зовсім іншим образом. На нашу думку, порівняння в перекладі більш експресивне.

... the sound of that name should have sloshed into my nerve centres like a half-brick [12, с. 161].

Это имя, как лезвием, полоснуло мне по нервам [13, с. 272].

В даному фрагменті тексту наявне цікаве авторське порівняння. В дослівному перекладі воно звучить так: «звук цього імені болісно вдарив мене, як цегла». В російському перекладі використано КФО «*полоснуть по нервам, как ножом/лезвием*». Образ порівняння змінено, але експресивність фрагменту тексту було передано.

У 12 випадках (2,9%) відмічалася втрата порівняння. При цьому англійські порівняння підлягали різноманітним трансформаціям, внаслідок чого втрачали статус стилістичного прийому та передавалися загальними словами. Наприклад,

the old boy with the egg-like head [12, с. 123].

старый господин с лысой головой [13, с. 200].

Авторське порівняння, утворене основокладанням *egg+like* (тобто голова лиса, як яйце), втрачається при перекладі. Порівняння передане нейтральним прикметником «*лысый*». Проте, нам здається, що можна було б знайти більш цікаві варіанти перекладу, наприклад, «*старый господин с лысой, как бильярдный шар, головой*».

Висновки

Підсумовуючи результати нашого дослідження, треба зауважити, що у переважній більшості випадків переклад порівнянь зроблено майстерно. Крім того, у 30 випадках було помічено появу порівняння в тексті перекладу при його відсутності в оригінальному тексті. Можливо це можна пояснити як спробу

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

компенсувати щось втрачене при перекладі або як бажання зробити свій переклад більш емоційним та експресивним ніж оригінал. Як правило в таких випадках при перекладі з'являється КФО, що є цілковито правильним й зрозумілим рішенням: КФО – сталі словосполучення, їх застосування не характеризує авторський стиль письменника, й коли письменник не використовує їх в оригіналі, перекладач не повинен створювати свої власні порівняння.

Перспективи подальшого дослідження

До **перспектив** нашого подальшого дослідження входить вивчення особливостей передачі КФО в мові перекладу та розкриття лінгвокультурного аспекту порівнянь в оригінальному та перекладному текстах.

Література

1. *Арнольд И. В.* Стилистика современного английского языка. Стилистика декодирования. – М.: Просвещение, 1990. – 301 с.
2. *Гальперин И. Р.* Очерки по стилистике английского языка. – М.: Искусство, 1958. – 234 с.
3. *Голикова Ж. А.* Перевод с английского на русский [= Learn to Translate by Translating from English into Russian]. – М.: Новое знание, 2003. – 287 с.
4. *Голоюх Л. В.* Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози) : Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 1984. – 20 с.
5. *Казакова Т. А.* Художественный перевод. Теория и практика: Учебник. – СПб.: ООО «Инъязиздат», 2006. – 544 с.
6. *Карабан В. І., Мейс Дж.* Переклад з української мови на англійську Навчальний посібник-довідник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. – 608 с.
7. *Коломейцева Е. М., Макеева М. Н.* Лексические проблемы перевода с английского языка на русский: Учеб. пособие. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2004. – 92 с.
8. *Комиссаров В. Н.* Лингвистика перевода. – М.: Международные отношения, 1980. – 168 с.
9. *Рыженкова А. А.* Авторские преобразования устойчивых сравнений как объект перевода: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – СПб, 2009. – 21 с.
10. *Швед Е. В.* Порівняння як засіб експресії в лінгвістичній системі промов у творі Тіта Лівія “Історія” // Проблеми романо-германської філології: Зб. наук. пр. – Ужгород: Вид-во УЖДУ, 1999. – С. 55-60.
11. *Kukharensko V. A.* A book of Practice in Stylistics. – Vinnytsia: Nova Knyga, 2000. – 160 p.

© *Болдырева А. Е.* [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
 [Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблеми переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>**Джерельна база**

12. Wodehouse P. G. *Carry on, Jeeves*. – Moscow : Jupiter -Inter, 2004. – 236 p.
13. Вудхаус П. Г. *Так держать, Дживс!* – М. : АСТ Москва Хранитель, 2008. – 350 с.
14. Мизинина И. Н., Тюрина Т. А. *Выразительные средства языка (справочное пособие)* – М. : ООО Н – ПРО, 2006. – 108 с.
15. Селіванова О. О. *Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія.* – Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.

References

1. Arnol'd I. V. *Stilistika sovremennogo anglijskogo jazyka. Stilistika dekodirovanija*. – Moskva, Prosveshhenie, 1990. – 301 s.
2. Gal'perin I. R. *Ocherki po stilistike anglijskogo jazyka*. Moskva, Iskusstvo, 1958. – 234 s.
3. Golikova Zh. A. *Perevod s anglijskogo na russkij [= Learn to Translate by Translating from English into Russian]*. Moskva, Novoe znanie, 2003. – 287 s.
4. Golojuh L. V. *Porivnjannja jak strukturno-stilistichnij komponent hudozhn'ogo tekstu (na materialy suchasnoï ukraïns'koï istorichnoï prozi)*. Avtoref. dis. kand. filol. nauk. Kyiv, 1984. – 20 s.
5. Kazakova T. A. *Hudozhestvennyj perevod. Teorija i praktika: Uchebnik*. SPb., ООО «Injazizdat», 2006. – 544 s.
6. Karaban V. I., Mejs Dzh. *Pereklad z ukrai'ns'koi' movy na anglijs'ku Navchal'nyj posibnyk-dovidnyk dlja studentiv vyshhyh navchal'nyh zakladiv osvity*. Vinnycja, NOVA KNYGA, 2003. – 608 s.
7. Kolomejceva E. M., Makeeva M. N. *Leksicheskie problemy perevoda s anglijskogo jazyka na russkij: Ucheb. posobie*. Tambov, Izd-vo Tamb. gos. tehn. un-ta, 2004. – 92 s.
8. Komissarov V. N. *Lingvistika perevoda*. Moskva, Mezhdunarodnye otnoshenija, 1980. – 168 s.
9. Ryzhenkova A. A. *Avtorskie preobrazovanija ustojchivyh sravnenij kak ob#ekt perevoda: Avtoref. dis. kand. filol. nauk*. SPb, 2009. – 21 s.
10. Shved E. V. *Porivnjannja jak zasib ekspresii' v lingvistychnij systemi promov u tvoriv Tita Livija "Istorija". Problemy romano-germans'koi' filologii'*. Uzhgorod, Vyd-vo UzhDU, 1999. – S. 55-60.
11. Kukharenko V. A. *A book of Practice in Stylistics*. Vinnytsia, Nova Knyga, 2000. – 160 p.
12. Wodehouse P. G. *Carry on, Jeeves*. Moscow, Jupiter -Inter, 2004. – 236 p.
13. Vudhaus P. G. *Tak derzhat', Dzhivs!* Moskva, AST Moskva Hranitel", 2008. – 350 s.
14. Mizinina I. N., Tjurina T. A. *Vyrazitel'nye sredstva jazyka (spravochnoe posobie)* Moskva, ООО Н – ПРО, 2006. – 108 s.
15. Selivanova O. O. *Suchasna lingvistyka. Terminologichna encyklopedija*. Poltava, Dovkillja – K., 2006. – 716 s.

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru